

SÖZBAŞY

Hormatly okyjy!

Türkmenistanyň Ylymlar akademiýasynyň Tehnologiýalar merkeziniň ylmy-amaly elektron žurnalynyň şu sanyny siziň dykgatyňyza hödürleýäris.

Ylmyň dürli ugurlaryna bagyşlanan žurnalyň bu sanynda Türkmenistanda ylmyň ileri tutulýan ugurlaryna laýyklykda ýurdumyzyň we daşary ýurtlaryň alymlarynyň ýerine ýetiren ylmy işleri ýerleşdirildi.

«Tebigy gazdan ýokary olefinleri we wodorody almagyň innowasion tehnologiýasy» atly makalada tebigy gazdan olefinleri we wodorody almagyň belli usullaryna garanda, ýönekeýligi we ekologiýa taýdan arassalygy bilen tapawutlanýan tehnologiýa hödürlenilýär. Teklip edilýän tehnologiýany ulanmak arkaly metany konwersiýa etmek bilen, alyp boljak ýokary olefinleriň we wodorodyň mukdary hasaplanylýar we esaslandyrylýar.

«Tebigy gazdan ýokary hilli benzini almagyň fiziki-himiki mehanizmleri we tehnologiýasy» atly makalada, tebigy gazdan ýokary hilli benzin öndürmegiň fiziki hem-de himiki usullary we tehnologiýasy beýan edilýär. Teklip edilýän alkilirlenen benzini öndürýän tehnologiýada benziniň çykymynyň ýokarlanýandygy we goşmaça önümleriň çykymynyň azalýandygy görkezilýär. Izoparafineriň paýynyň köpeldilmegi we olefinleriň paýynyň azaldylmagy bilen önümiň hiliniň ýokarlanýandygy hem-de ekologiýa taýdan arassa benziniň alynýandygy esaslandyrylýar.

«Türkmenistanyň çäginde «ýaşyl» wodorodyň önümçiliginiň synag taslamasy» atly makalada Türkmenistan üçin «ýaşyl» wodorodyň önümçiliginiň synag taslamasy teklip edilýär. Taslamada «ýaşyl» wodorody öndürmek üçin fotoelektrik gün stansiýalary elektrik energiýasynyň çeşmeleri bolup hyzmat edýär. Elektrolizerleriň peýdalanylmagy bilen, elektrik energiýasyny özgertmek we umumy energiýa ulgamy bilen sinhronlaşdyrmak üçin gerek bolan enjamlaryň zerurlygy aradan aýrylýar. Elektrolizeriň işleýşiniň netijeliligini we ygtybarlylygyny üpjün etmek üçin suwy süýjediji ters osmos desgasy ulanylýar. Taslamanyň durmuşa geçirilmegi bilen, «ýaşyl» wodorodyň öndürüp boljak mukdary barada anyk maglumatlar berilýär.

«Ýerli çig mal serişdeleriniň esasynda gidrazin sulfatyny sintezlemegiň mümkinçilikleri» atly makala ýerli çig mallary ulanyp, lukmançylykda we himýa pudagynda giňden ulanylýan gidrazin sulfatyny sintezlemek bilen, importyň ornuny tutýan önümleri öndürmäge bagyşlanýar. Ýurdumyzdaky zawodlaryň önümi bolan karbomidiň we kükürt kislotasynyň esasynda arassalygy 96,2%-e deň bolan gidrazin sulfatynyň sintezlenendigi beýan edilýär.

«Anyk däl logikanyň esasynda şäher ýol ulag infrastrukturasyň dolandyryş ulgamynyň kämilleşdirilişi» atly makalada, ulag akymalarynyň tötänleýinligi, çylşyrymlylygy we durnuksyzlygy hasaba alnyp, esasan hem, ýollarda ulaglaryň has köp halatynda çatryklary amatly dolandyrmak meselesine seredilýär. Ýol ulag infrastrukturasyň obýektlerindäki intellektual ulgamlaryň karar bermek işini amatlaşdyrmak üçin iki tapgyrly anyk däl model hödürlenilýär.

«Ýetginjekleriň saglygyna baha bermekde bioritmologik aýratynlyklaryň we metabolik ulgamlaryň orny» atly makalada adamyň fiziologiýa taýdan çylşyrymly bolan ýetginjeklik döwründe saglygyna baha bermekde köptaraplaýyn mesele bolan hronotipleri hem-de metabolik sistemalaryň

işleýşi seljerilýär. Ýetginjeklerde hronotipleriniň üýtgemegi bilen metabolik ulgamlaryň aktiwliginiň biri-biri bilen baglydygy NAT-II mysalynda görkezilýär.

«Çagalarda abdominalgiýa sindromynyň tapawutlandyrylyş anyklanylmasy» atly makalada pediatriýa ulgamynda we çaga hirurgiýasynda köp duş gelýän abdominal agyryly sindromlaryň sebäplerini seljermekde ulanylýan käbir anyklaýyş tapawutlandyrmalar derňelýär, 3-14 ýaşly çagalar köplügininiň kesel taryhyna seljerme geçirilýär. Bu meselede pediatr ýa-da maşgala lukmanynyň, çaga gastroenterologynyň, çaga hirurgynyň, çaga ginekologynyň, çaga psihologynyň we beýleki hünärmenleriň özara düşünişip işlemeginiň zerurdygy bellenilýär.

Žurnalyň redaksiýasy makalalaryňyza sabyrsyzlyk bilen garaşýar.

Žurnalyň redaksion geňeşi